

بررسی تأثیر آب انبارها در تولید فضای شهری در ایران، نمونه موردی محله آب انبار نو ساری

علیرضا معماریان، پریسا سهرابی مروشی*، سمیه شاه حسینی

۱- استاد دانشگاه روزبهان، ساری، دکتری تخصصی آموزش معماری، دانشگاه آزاد، واحد تهران غرب، Arch.a.memarian@gmail.com

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، موسسه غیر انتفاعی روزبهان، psohrabi20@yahoo.com

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد معماری، موسسه غیر انتفاعی روزبهان، s.hoseini@yahoo.com

چکیده

آب انبار همان گونه که از نام آن بر می آید، به منظور ذخیره کردن آب در روزگاران کهن ساخته می شده است. دریغ که با رروی کار آمدن لوله کشی آب چنان مورد بی مهری قرار گرفته است، که اکنون کم تر نشان و یادی از آن ها در شهر و سینه مردم شهر است. آب انبار نو مشهورترین آب انبار ساری در محله ای به همین نام که یکی از بهترین محله های ساری در زمان قدیم بوده است، می باشد. این آب انبار تقریباً سالم مانده و می تواند به عنوان یادمان تاریخی- فرهنگی مورد استفاده قرار گیرد. پژوهش پیش رو بر مبنای مشاهدات میدانی و مطالعات کتابخانه ای صورت گرفته است. یافته های تحقیق نشان می دهد آب انبار نو هرچند حضوری فیزیکی در محله ی نوآمبار دارد، اما بنای آن مورد بی توجهی قرار گرفته است و این در حالی است که این بنا نقش مهمی در بوجود آمدن محله ی آب انبار نو و تعاملات اجتماعی در این محله ایفا کرده است. هدف از انجام این تحقیق، ارائه ی طرح پیشنهادی جهت احیاء و بهسازی بنا و محله ی آب انبار نو در راستای حفظ و بقای این آثار تاریخی ارزشمند می باشد زیرا که هر شهر یک اثر هنری است و برای یادمان سازی هر شهر نیاز است آثار تاریخی موجود در آن حفظ و نگهداری گردد.

واژه های کلیدی: بنای آب انبار نو، محله آب انبار نو، تعاملات اجتماعی، احیاء و بهسازی، آثار تاریخی

۱- مقدمه

در طول تاریخ، آب به عنوان یکی از مهم ترین عوامل طبیعی، نقش بسیار مهمی در زندگی انسان داشته است. در فرهنگ ایران باستان نیز آب همواره مورد احترام بوده و یکی از عناصر چهارگانه مقدس محسوب می شده که باید پاکیزه بماند و از پلیدی دور نگه داشته شود. ایرانیان از دیرباز به دلیل خشکی و گرمای بیشتر مناطق کشور مجبور به ذخیره کردن آب بوده اند. این موضوع فقط خاص مناطق گرم و خشک نبوده و در حاشیه خلیج فارس، جزایر جنوبی و شهرهای شمالی نیز راه حل های مشابه به کار رفته است. [۱]

در شهری همچون ساری نیز قطعاً به دلیل گرمای هوا در روزهای تابستان و نیاز به آب گوارا و خنک برای آشامیدن، بهره گیری از تکنیک ذخیره آب در زمستان و خنک نگه داشتن آن برای مصرف در تابستان اجتناب ناپذیر بوده است. هوای ساری در تابستان گرم است؛ ولی به طور کلی این شهر مرتفع است و آب خوبی دارد. آب را در فصل بارندگی در آب انبارهای عمیق جمع می کنند و در تابستان بسیار خنک است. [۲]

بنابراین ساخت آب انبارهای مختلف در شهر ساری، در واقع پاسخ به نیاز طبیعی مردمان این شهر به آب خنک و گوارا در تابستان به شمار می آید. نیازی که به طور حتم با بهره گیری از پشتهوانه ی غنی تاریخی و فنی ساخت سازه های آبی، همچون آب انبارها در ایران زمین، به مقصود می رسد. [۳]